Kapinynas buvo įrengtas nedidelėje pakilumoje, esančioje Nemuno slėnyje, bevardžio upelio kairiajame krante. Dabar didžioji kapinyno dalis – dirvonuojantis laukas ir tik Š dalis dirbama. Pavyko sužinoti, kad 2001 ar 2002 m. lobių ieškotojai šioje vietoje, naudodami metalo ieškiklį, rado žalvarinių dirbinių. Iš jų pavyko gauti 3 žalvarinės vytinės antkaklės gabalus, juostinės apyrankės fragmentą, įviją, pasaginės (?) segės fragmentą ir 3 susilydžiusio žalvario gabalėlius. Visi radiniai buvę ugnyje. 2002 m. žvalgymo metu aptikta žalvarinės pasaginės segės gyvuliniais galais galvutė, lankinės segės fragmentėlis, 4 susilydę žalvario gabalėliai (greičiausiai buvusių segių dalys) ir žalvarinė skardelė.

Kapinynas datuojamas VII–XIII a. Jį siūloma įtraukti į Archeologinių vietų sąrašą.

Rokantų medžio anglių degyklos (Vilniaus r.)

Medžio anglių degyklos yra apie 0,2 km į ŠR nuo Rokantų k. ir Vilnios dešiniojo kranto, Vilniaus miškų urėdijos Mickūnų girininkijos 130, 131, 133, 143, 144 ir 145 kvartaluose.

Iš viso suskaičiuoti 35 sampilai (medžio anglių degyklos). 17 iš jų – apskriti, panašūs į pilkapius, kiti – pailgi. Apskritieji sampilai – 7–11,5 m skersmens ir 0,2–1 m aukščio. Juos supa duobės, kai kur susiliejančios ir virstančios grioviais. Pailgieji sampilai – 12–24 m ilgio, 5–7 m pločio ir 0,4–0,7 m aukščio. Šių sampilų šonuose, kartais ir galuose pastebimi grioviai. Sampilai išsimėtę dideliame miško plote, net šešiuose miško kvartaluose. Pilkapiais jie nelaikytini, nors kai kurie sampilai ir panašūs į pilkapius. Per vieno pailgo sampilo vidurį eina kvartalinė proskyna, kitų dviejų tokių sampilų galus ji tik kliudo. Praardytose vietose pastebėta medžio anglių. Jų pastebėta ir apskritame sampile iškastoje duobėje.

NEW ARCHAEOLOGICAL OBJECTS

In 2002 KPC surveyed new archaeological objects. During the explorations they established that the following new objects had to be included into the list of archaeological places: the Užupiai barrow cemetery, the Bartonys cemetery (Jonava district), the Antakščiai cemetery (Molėtai district), the Ročiškė manor site, the Vaškučiai ancient settlement (Raseiniai district), the Šėtijai cemetery (Šakiai district) and the Rokantai charcoal kilns (Vilnius district).

ŽVALGYMAI JAROS IR MALEIŠOS UPIŲ SLĖNIUOSE (ANYKŠČIŲ R.)

Andra STRIMAITIENĖ

2002 m. lankytasi Anykščių r. Svėdasų apylinkėje ir Rokiškio r. Kamajų apylinkėse. Žvalgyta 2 maršrutais: *Maleišos upės* slėnio ir *Jaros upės* slėnio atkarpoje nuo jos ištakų iš buvusio Jaros ežero iki Bajorupio (Svėdasos) žiočių. Žvalgymų tikslas: aplankyti šaltiniuose ir literatūroje minimus objektus šalia Maleišos upės, nustatyti jų archeologinę vertę, patikslinti turimą informaciją bei geležies amžiaus radimviečių paieška Jaros paslėnyje.

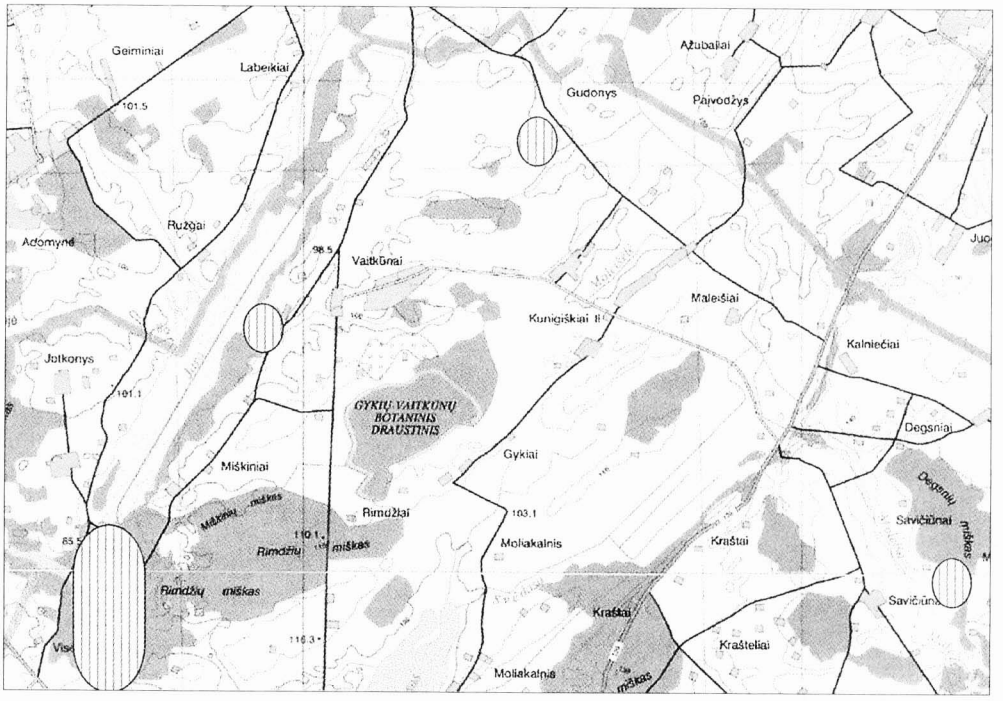

tekste minimos vietovės

101 pav. Jaros ir Maleišos upių slėniuose žvalgytos vietovės.
Fig. 101. Localities surveyed in the Jara river valley and the Maleiša river valley.

Jaros slėnis.

Jaros slėnį minėtoje atkarpoje anksčiau žvalgė ir tyrinėjo A. Girininkas ir V. Kazakevičius. Paaiškėjo, jog tiek akmens amžiaus, tiek laikų po Kristaus radimvietėms būdinga ta pati topografija. 2002 m. žvalgymo maršrutas vedė palei upės vagą, daugiau dėmesio skiriant mažiau žvalgytam kairiajam krantui. Tęsiama 1975 m. radimviečių numeracija, pradedant 7-ąja.

Jaros 7-oji gyvenvietė yra kairiajame Jaros krante, 90 m į P nuo tilto per Jaros upę kelyje Vaitkūnai–Jotkonys, I viršsalpinė terasos šlaito viršuje, 3–4 m virš vandens. Iškastame 1 m^2 šurfe, 10–33 cm gylyje, pilkame smėlyje ir po juo buvusiame rusvai pilkame smėlyje rastos 5 nuoskalos, 1 skaldytinis, 1 smulkusis grandukas ir 1 galinis gremžtukas.

Jaros 8-oji gyvenvietė yra kairiajame Jaros krante, 100 m į Š nuo kelio Vaitkūnai–Jotkonys. Šioje vietoje terasa virš vandens pakilusi 8–9 m. Terasoje iškastame šurfe, po 7 cm storio samanomis ir 10 cm storio gelsvai pilku smėliu buvo 6–12 cm storio kultūrinis sluoksnis – pilkas smėlis. Jame rasti 6 lipdytos

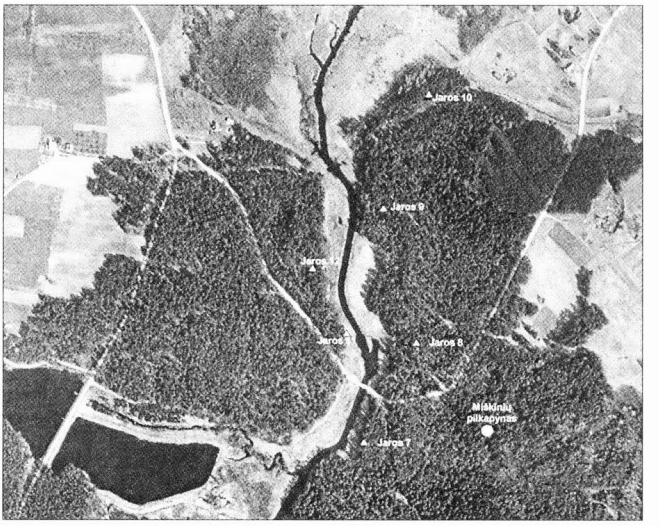

102 pav. Jaros upės slėnio radimvietės.
Fig. 102. Find spots in the Jara River valley.

keramikos fragmentai su augalinėmis priemaišomis, vienas iš jų puoštas duobutėmis.

Jaros 9-oji gyvenvietė yra kairiajame Jaros krante, 430 m į Š nuo kelio Vaitkūnai–Jotkonys. 5 m aukštyje virš vandens, 7 m į R nuo terasos pakraščio iškastame šurfe, 18 cm gylyje aptiktas 9–12 cm storio pilkas sluoksnis su radiniais. Rasti 3 lipdytos keramikos su augalinėmis priemaišomis fragmentai, vienas iš jų puoštas duobutėmis, keli molio gabalėliai ir titnago nuoskala.

Jaros 10-ojoje radimvietėje, buvusio Jaros ežero P krante, žemės paviršiuje rasta 1 titnago nuoskala.

Jaros 11-oji gyvenvietė yra dešiniajame Jaros krante, 110 m į Š–ŠR nuo tilto per Jaros upę, 1 viršsalpinės terasos kyšulyje į Jaros slėnį, buvusio akmeninio malūno vietoje. Žemės paviršiuje radus kelias titnago skeltes kyšulio šlaite iškastas šurfas. Po 12–15 cm storio velėniniu ir pilku povelėniniu sluoksniu atsidengė 14–16 cm storio gelsvas maišytas smėlis, po juo – pilkas 16–20 cm storio smėlis su angliukais, po kuriuo jau buvo nejudintas gelsvai rudas smėlis. Geltono smėlio apačioje, pilko viršuje rasti keli degintiniai kauliukai, 1 lipdyta molio šukė su mineralinėmis priemaišomis ir 1 titnaginė nuoskala.

Jaros 12-oji radimvietė yra 110 m į Š nuo 11 radimvietės, maždaug 6 m virš vandens pakilusioje terasoje. Terasos pakraštyje, žemės paviršiuje rasta titnaginė skeltė.

Vaitkūnai – Jėrio kalnas – Kapų kalnas. Kapų kalnu vadinamas aukštumos kyšulys į buvusį Jaros ežerą, lankytas ankstesnių ekspedicijų metu. Buvo konstatuota, jog tai kaimo kapeliai. Pasirodo, šioje vietoje buvusios ne vienerios kapinės. Įvairiose kyšulio aukštumos dalyse jų būta net ketverios: 1. Pačios ankstyviausios viduramžių (?) kapinės buvusios dabar nukastoje R kalno dalyje, kur kartu su kaulais rasta dirbinių (žalvarinis pentinas?); 2. Kalno P dalyje, nuožulniame šlaite būta maro kapelių; 3. Pačioje kalno viršūnėje būta kapų, dar dabar yra kryžių, išlikęs kapinių tvoros fragmentas; 4. Tuo tarpu Kapų kalnu vadinama vieta yra į ŠR nuo kyšulio aukštumos, griovos atskirtame, tvorele aptvertame aukštumos tęsinyje. Anksčiau aukštumos kyšulys buvo vadinamas Vaitkūnų piliakalniu, prieš tai – Jėrio piliakalniu. Vėliau čia įkurtos kapinės, kur ir dabar išlikęs mūrinės kapinių tvoros fragmentas. Kyšulys iš V ribojamas buvusio Jėrio ežero (dabar Jaros upės slėnis), iš P ir R – Pirčiupio upelio. Į Jėrio ežerą

įsikišančios aukštumos ragas stačiais Š, V ir P 10–14 m aukščio šlaitais. Tik iš Š priėjo kaimo laukų aukštumos, nuo kurių kyšulio aukščiausia vieta tepakilusi 2–2,5 m. Dabar kalno išorė gerokai pakitusi, jos R–PR dalis nukasta, iškasinėta žvyrduobėmis, per ją veda keliukas Vaitkūnai–Miškiniai.

Aukštumos kyšulys piliakalnio požymių neturi, nėra duomenų apie jiems būdingus radinius. Tačiau akmeninių kirvelių ir titnaginių dirbinių rasta kalno apylinkėse ties Vaitkūnų k., o jo topografinė padėtis labai panaši į pliakalnių. Tai galėjęs būti krantinio tipo piliakalnis, įkurtas ežero krante, prie į jį įtekančio upelio.

Maleišos slėnis

Gudonių Kapų kalnas – tai ilgas, maždaug 2 km kalnagūbris, nusidriekęs PV–ŠR kryptimi, virš aplinkinių laukų iškilęs 20 m. Kalvos plotis ties pagrindu – apie 300 m, viršūnėje – 10–50 m. Š šlaitai statesni, P nuolaidesni. Aukščiausioje kalvos R dalyje yra kaimo kapinės, kuriose laidota iki 1920 m., vėliau imtas žvyras. Dabar ten stovi keli kryžiai. Kalnas yra kairėje vieškelio Kunigiškiai–Taraldžiai pusėje. Kultūrinio sluoksnio ar įtvirtinimų pėdsakų nepastebėta, tačiau literatūroje, privačiose kolekcijose ir žmonių prisiminimuose dažnai minimi akmeniniai kirvukai (sunku pasakyti, kiek jie dubliuoja vienas kitą) įrodo, jog dabartinis Kapų kalnas į aktyvios žmogaus veiklos zoną buvo patekęs dar laikais iki Kristaus.

Savičiūnuose aplankyti „prancūzkapiais" ir „švedkapiais" vadinami kapeliai. *Maleišių k.* apylinkėse rasta kaimiškos keramikos.

SURVEYS IN THE JARA RIVER VALLEY AND THE MALEIŠA RIVER VALLEY (ANYKŠČIAI DISTRICT)

During the surveys in the Jara river valley, 6 new find spots dated to the Stone Age were detected where flint artefacts and pottery were found. In the Maleiša river valley the verbal information on objects mentioned in the archives was gathered, however, no archeologically valuable objects were found.

NAUJI DUOMENYS APIE DUBENIUOTUOSIUS AKMENIS JONIŠKIO R.

Ernestas VASILIAUSKAS

2001–2002 m. gauti nauji duomenys apie dubeniuotuosius akmenis Joniškio r. Apie užfiksuotus 2000 m. rašyta anksčiau (žr. *ATL 2000 metais*, V., 2002, p. 211–212, neg.: *JIKM*, p. f. 1244/2, 5, 7, 11, 12).

Akmuo su plokščiadugniu dubeniu iš Šilmikių (Žmirklių) (Joniškio r.) (saug. vieta: U. Vainekienės sodyba, Pašvitinio 14, Joniškis; neg.: *JIKM*, p. f. Nr. 1244/4) yra pilkos spalvos, perskilęs per dubenį, 40x75 cm dydžio, 37 cm aukščio, dubens skersmuo – 23,5 cm, gylis – 16,5 cm.

Papildomos informacijos apie dubeniuotuosius akmenis suteikė buvusios Juodeikių devynmetės mokyklos ilgametis mokytojas A. Žalys, kuris XX a. 8–9 deš. melioruojamuose laukuose atliko akmenų fotofiksaciją (nuotraukos yra nuskaitytos ir saugomos JIKM):

Užfiksuoti 3 Mančių ir 3 Tarbučių dubeniuotieji akmenys, kurių likimas dabar nežinomas.